

MASA MONETARA IN CONCEPTIA LUI V.JINGA

PROF.UNIV.DR. GHEORGHE OLAH

Universitatea din Oradea , Facultatea de Științe Economice, golah@uoradea.ro

Randurile care urmeaza au fost inspirate de lucrarea lui V.Jinga ,Moneda si problemele ei contemporane,aparuta la Cluj-Napoca in Ed.Dacia in 1981.Toate trimerile ce urmeaza vor fi facute cu referire la aceasta lucrare.Fiind vorba despre una din ultinile lucrari scrise de Jinga,daca nu chiar ultima,am apreciat ca ideile din aceasta carte reprezinta ultimile concluzii la care a ajuns Jinga cu privire la problemele monetare.Trebuie sa recunosc ca aceste probleme reprezinta si pentru mine o atractie irezistibila care dureaza de mai multi ani;probabil pentru ca n-am reusit sa patrund inca toate sensurile sau toate semnificatiile lor.Asa se explica faptul ca aceasta este a treia lucrare inspirata de cartea lui Jinga.

Primul lucru sau prima idee care mi-a retinut atentia in legatura cu masa monetara este faptul ca Jinga contesta calitatea de bani a monedei scripturale :”<<Moneda scripturala>>-afirma Jinga-nu este moneda” (p.133).Cateva pagini mai departe el mai afirma:”Daca <<moneda >>

Scripturala este o moneda ,atunci de ce se pune in miscare numai prin constituirea garantiei unui depozit de moneda fizica si de ce operatiunile in legatura cu ea nu pot trece de limita acestui depozit?”(p.138).

Cred ca in momentul de fata aceste argumente nu rezista si,dupa cate stiu ,ele nu puteau fi acceptate nici in perioada in care Jinga scria randurile respective;cel putin in tarile dezvoltate .Banii scripturali sau banii de cont erau desigur, inclusi in masa monetara.Insa dupa Jinga,moneta scripturala nefiind moneda(sau bani),ea nu poate face parte din masa monetara.In aceste conditii masa monetara s-ar limita –conform conceptiei sale-la moneda divizionara si la bancnotele de hartie.Trebuie sa recunosc ca acest lucru nu rezulta cu suficienta claritate din opera sa.Totusi la un moment dat el scrie urmatoarele :”moneda propusa de Knapp,cu difuzare strict nationala,reclama strict prezenta aurului”(p.141-142).Este vorba de banii de hartie sau de hartia-moneda,cum se exprima Jinga uneori.Asadar,dupa Jinga,in deceniul opt al secolului 20 banii de hartie puteau circula numai in masura in care aveau acoperire in aur.Desigur, lucrurile stateau cu totul altfel in acea perioada ,chiar si in Romania.Pe de alta parte,nu cred ca trebuie sa ne miram prea tare de aceasta idee (sau de aceasta pretentie) ,

Intrucat doua decenii mai tarziu un alt economist de origine romana cerea guvernului Romaniei fie introducerea in circulatie a banilor de argint, fie acoperirea in metale pretioase si in alte bunuri a masei monetare. Este vorba asa cum se stie despre Anghel Rugina .Si daca ne gandim bine la ce s-a intamplat cu masa monetara imediat dupa Decembrie 1989,s-ar putea sa le dam dreptate .

O problema importanta pe care am urmarit-o in cartea lui Jinga,dorind sa aflu cum a rezolvat-o marele profesor,a fost modul de determinare sau modul de calcul a masei monetare.Din pacate,n-am aflat mare lucru ,desi V.Jinga face destule afirmatii cu privire la acest subiect.Mentionez aici cateva dintre ele pentru ca cititorul sa –si poata face o idee:

„Irving Fisher(...)crede ca a aflat viteza de circulatie a monedei ,daca imparte suma totala a vanzarilor si cumpararilor dintr-un an si dintr-o tara cu masa monetara medie aflata in circulatie in anul respectiv.Ambele realitati,-continua Jinga-practic greu definibile-masa de marfuri si masa monetara-includ infinite deplasari incat luarea lor in considerare nu poate fi concludenta”(p.156).

”Masa monetara este in general inferioara venitului national”...(p.152);

”A reduce un fenomen extrem de complex la formulari extrem de simple,inainte de a fi fost pe deplin explicit,ne indeparteaza de criteriile bune ale stiintei.Aceasta nu inseamna ca viteza de circulatie a monedei va ramane o cantitate pentru totdeauna incomensurabila”(p.158).

Prin urmare masa monetara nu poate fi determinata sau calculata;nici viteza de circulatie a banilor.

Jinga dedica vreo cateva pagini din carte teoriei cantitative a banilor cu care nu este de acord.Dintre argumentele formulate de Jinga impotriva acestei teorii m retinut aici cateva:

1. ”continutul termenilor ecuatiei teoriei cantitative se poate greu preciza aplicativ”(p.152);
2. „Teoria cantitativa moderna nu face in general deosebire intre masa monetara activa-care serveste la tranzactii-si masa monetara fara circulatie curenta”(p.154).
3. Teoria cantitativa nesocoteste oscilatiile ciclice ale productiei capitaliste, nu ia in considerare inegalitatile fluctuatiei preturilor pe categorii de marfuri si corelarea dintre grupurile de preturi (...).Apoi cine a demonstrat ca orice dublare a cantitatii monedei a provocat o dublare a preturilor,o dublare in cererea tuturor marfurilor?”(p.153)

Primul citat nu face decat sa reafirme ca masa monetara este greu definibila,iar al doilea introduce doua notiuni noi:masa monetara activa si masa monetara fara circulatie curenta.Jinga revine la aceste notiuni cateva pagini mai departe afirmand ca „Distinctia dintre masa monetara globala si masa respectiva care circula efectiv,de asemenea nu este dintre cele usoare”(p.158)

Nu rezulta cu destula claritate ce intelege Jinga prin „masa monetara fara circulatie curenta”,dar pare a fi vorba despre banii scosi din circulatie temporar de catre anumite persoane fizice sau juridice si tinuti „la ciorap” sau „la saltea”.Teoria cantitativa a banilor intr-adevar nu face distinctie intre cele doua concepte(masa monetara activa si masa monetara fara circulatie curenta) pentru ca nici nu este preocupata de ele.Ma gandesc ca ,probabil, in tarile anglo-saxone banii se tin in banci nu „la ciorap”sau „la saltea”,cum se mai intampla uneori la noi,si prin urmare,ei se afla-absolut toti-in circulatie curenta,peutru a ma exprima in termenii folositi de Jinga. In ceea ce priveste al treilea citat,aici sunt facute mai multe afirmatii.

Trebuie sa precizez ca reprosurile aduse de Jinga teoriei cantitative nu mi se par justificate.Se stie ca in esenta ei,teoria cantitativa este ecuatie matematica ce exprima legatura (legaturile)masei monetare cu celelalte elemente ale formulei :masa monetara se

afla in raport direct proportional cu cantitatea de bunuri si cu nivelul preturilor si in raport invers proportional cu viteza de circulatie a banilor. Mesajul principal al teoriei este acela ca orice crestere a masei monetare determina cresterea nivelului preturilor, daca celelalte elemente ale relatiei nu sufera modificari semnificative. De fapt, teoria cantitativa a banilor si nivelul productiei unei tari au caracter relativ constant, comparativ cu masa monetara si cu nivelul preturilor, care pot suferi modificari de la o zi la alta. Ce nu este corect aici?

Intr-adevar, viteza de circulatie a banilor si masa bunurilor nu se pot modifica semnificativ chiar de la o zi la alta. Toate teoriile economice accepta acest lucru. Nivelul productiei unei tari poate oscila de la un an la altul, dar aceste oscilatii nu au nici o legatura cu teoria cantitativa a banilor. Pe de alta parte, oscilatiile productiei pot si ele influenta intr-adevar nivelul preturilor, daca masa monetara nu se adapteaza acestor oscilatii, inasa teoria cantitativa a banilor nu este preocupata in mod special de aceste influente. In acelasi timp inasa ecuatie matematica a teoriei cantitative nici nu le exclude, cum crede Jinga.